

Savonlinnan Taidelukion opetussuunnitelma 2021

Liite: Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteet

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (tasa-arvolaki, 609/1986) 5 §:n mukaan on koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Tasa-arvolain 5 a § (1329/2014) mahdollistaa sen, että tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa.

Samaten yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6.2 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelmakin voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Tässä asiakirjassa nämä suunnitelmat on yhdistetty ja tämä asiakirja on Taidelukion opetussuunnitelman liite.

Savonlinnan Taidelukio tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma pohjautuu Savonlinnan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan sekä velvoittaviin oikeuslähteisiin. Tämän asiakirjan sisältämien ohjeiden rinnalla käytetään Savonlinnan kaupungin suunnitelmia hyväksi.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on edistää taikkari-yhteisön jäsenten oikeudenmukaista ja yhdenvertaista kohtelua. Tämä toteutetaan sekä ennakoivalla toiminnalla että havaittuihin epäkohtiin puuttumisella. Yhteisön jäsenten elämäntilanne huomioidaan ja heitä kohdellaan tilanteen mukaisesti. Toiminnalle

asetetaan selkeät tavoitteet, niiden perusteella laaditaan toimintaohjeet ja myös seurataan niiden toteutumista.

Tasa-arvolain edellyttämät toimet Savonlinnan Taidelukiossa

Tasa-arvolain 5 a §:n (1329/2014) mukaan tässä suunnitelmassa tulee olla selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta. Savonlinnan Taidelukio on yksi maan naisvaltaisimmista lukioista. Kuntaliiton selvityksen mukaan Taidelukio oli 6. tyttövaltaisin lukio syksyllä 2019.

Oppilaitoksen järjestämisluvan erityistehtävät ovat sellaisia, jotka näyttävät houkuttelevan ennen kaikkea naishakijoita. Oppilaitokseen hakeutumisprosessi on hyvin sukupuolineutraali eli sukupuoli ei tule esille prosessin missään vaiheessa.

Tasa-arvolain 6 c §:n (129/2014) mukaan koulutuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella on kielletty.

Tasa-arvolain 7 § (1329/2014) mukana välitöntä sukupuoleen perustuvaa syrjintää *on* esim. naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella tai eri asemaan asettamista sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisuuden perusteella.

Samaisen säädöksen mukaan välillistä sukupuoleen perustuvaa syrjintää on esim. eri asemaan asettamista sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun nähden neutraalilta vaikuttavan käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella.

Näitä asioita seurataan normaalin lukuvuosisuunnitelman toteutumisen yhteydessä. Jos epäkohtia havaitaan, ne pyritään poistamaan. Taidelukion toimintaperiaatteissa on seikkoja, jotka hämärtävät sukupuolen merkitystä; yhteiset liikuntatunnit sekä yhteiset wc-tilat.

Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Samaisen säädöksen mukaan seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti tai sukupuolisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- seksuaalisesti tai sukupuolisesti vihjailevat puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista, tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- pornoaineistot, seksuaalisesti virittynyt viestintä
- ei-toivottu fyysinen koskettelu
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan puolestaan henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuolinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavin tavoin:

- alentava ja kielteinen puhe toisesta sukupuolesta
- toisen sukupuolen tai muunsukupuolisuuden halventaminen
- kiusaaminen silloin, kun se perustuu kiusatun sukupuoleen

Tasa-arvolain 8 b §:n (915/2018) mukaan oppilaitoksen toiminnassa kiellettyinä syrjintänä ovat tilanteet, jossa henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen tai yhteisön muussa varsinaisessa toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan.

Tasa-arvolaisissa on myös määritelty toimet, jos opiskelija kokee joutuneensa tasa-arvolain mukaisesti syrjityksi. Opiskelija voi pyytää selvityksen oppilaitoksen menettelystä, jos hän katsoo joutuneensa syrjityksi. Oppilaitoksen tulee antaa tällainen selvitys viivytyksettä (tasa-arvolaki 10 § (1023/2008)). Mikäli selvitys ei tyydytä opiskelijaa, hänet ohjataan tasa-arvolain mukaisiin muihin jälkikäteisen oikeusturvakeinojen piiriin. Rehtori tai hänen määräämänsä viranhaltija hoitaa Taidelukiossa tällaiset asiat.

Tasa-arvolain edellyttämät määräykset tuodaan esille koulutyön aloituksessa ja sitä seuraavissa ryhmänohjaustuokioissa. Oppilaitoksen tulee olla turvallinen oppimisympäristö kaikille oppijoille myös tasa-arvon suhteen.

Yhdenvertaisuuslain edellyttämät toimet Savonlinnan Taidelukiossa

Tämän suunnitelman tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta oppilaitoksessa ja ehkäistä mahdollisesti syntyvää syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Savonlinnan Taidelukion on yhdenvertaisuuslain 6 §:n mukaan arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Lisäksi oppilaitoksen on varattava opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Suomen perustuslaki (PL, 731/999) säätelee 2:6.2 §:ssä yhdenvertaisuudesta seuraavaa.

Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perustuslain tekstiä täsmentää tasa-arvolain 8 §, jonka mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on

kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Yhdenvertaisuuslain 9 § sallii positiivisen erityiskohtelun, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen.

Toimenpiteet opiskelijoiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi

- opetusmenetelmiä, oppimateriaaleja ja arviointia eriytetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan, tässä perusteena käytetään pedagogisen tuen suunnitelmaa, jonka tärkeydestä muistutetaan jokaisen jakson alkaessa
- opiskelijoille tiedotetaan, että oikeus tukiopetukseen on subjektiivinen ja sitä tulee pyydetessä antaa
- opiskelijalla on käytössään oppilas- ja opiskeluhoitolain mukaiset kuraattori- ja psykologipalvelut, tämä on ohjeistettu opetussuunnitelman opiskeluhoitosuunnitelmassa
- opiskelijalle haetaan ylioppilastutkintolautakunnan toimivallan puitteissa erityisjärjestelyitä koesuoritusta heikentävän syyn huomioon ottamiseksi ylioppilastutkinnossa
https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Ohjeet/Sairaus/fi/koesuoritusta_heikentava_syy.pdf?v=190221
- tämän asiakirjan sisältö avataan opiskelijoille heidän oikeusturvan turvaamisen näkökulmasta
- jos opiskelija kokee oikeusturvaansa tässä asiakirjassa esitettyjen säädösten mukana loukatun, hänet ohjataan jälkikäteisten oikeusturvakeinojen pariin, tämä on rehtorin tehtävä, jos hän ei ole asianosainen
- lukuvuosisuunnitelman mukaisissa toiminnoissa pyritään aktiiviseen osallistumiseen ja osallistamiseen, tässä kohden iso rooli on opiskelijakunnalla sekä vuosikurssien aktiiveilla, lukuvuosisuunnitelmassa mm. määritellään esim. tavoitetila tapahtumien järjestämiselle

Taidelukion toimet epäasiallisen kohtelun poistamiseksi

Taidelukiolla epäasiallista kohtelua, jopa häirintää ovat mm. seuraavat teot (lista ei ole tyhjentävä)

- ilkeät ja vihjailevat viestit
- väheksyvät ja pilkkaavat puheet
- työnteon tai opiskelun jatkuva perusteeton arvostelu ja vaikeuttaminen
- maineen tai aseman kyseenalaistaminen
- työ- tai kouluyhteisöstä eristäminen

Häirintään voi liittyä myös työnjohto-oikeuden väärinkäyttöä. Tällaista voi olla esim. seuraavat (lista ei ole tyhjentävä)

- toistuva perusteeton puuttuminen työntekoon
- työtehtävien laadun tai määrän perusteeton muuttaminen
- sovittujen työehtojen muuttaminen laittomin perustein
- epäasiallinen työnjohtovallan käyttäminen
- nöyryyttävä käskyjen antaminen

Häirintää ei ole (lista ei ole tyhjentävä)

- työnantajan työtä ja työnjohtoa koskevat asialliset, perustellut päätökset ja ohjeet
- työn, työyhteisön tai kouluyhteisön ongelmien yhteinen käsittely
- perusteltu puuttuminen työ- tai opintosuoritukseen
- varoituksen antaminen perustellusta syystä
- työntekijän ohjaus työkyvyn arviointiin perustellusta syystä

Taidelukiolla työnantajan edustajan tulee olla tietoinen, jos Taidelukiolla esiintyy tässä mainittua epäasiallista kohtelua. Taidelukion tulee mahdollisuuksien mukaan estää jo häirinnän syntyminen. Työnantaja voi esimerkiksi kehityskeskusteluissa (henkilökunta) tai erilaisin työpaikkaa koskevin kyselyin (henkilökunta ja opiskelijat) selvittää taikkari-yhteisön näkemyksiä oppilaitoksen ilmapiiristä ja työyhteisön toimivuudesta. Työnantajan edustaja tulee järjestelmällisesti arvioida työyhteisön sosiaalista toimivuutta.

Häirintää ehkäiseviä toimia ovat esimerkiksi

- johdon selkeä ilmaus siitä, että työpaikalla ei hyväksytä häirintää (nollatoleranssi)
- hyvän työkäyttäytymisen pelisäännöt sekä taikkarin pelisäännöt opiskelijoille

- ennalta laaditut menettelytavat, joilla häirintään puututaan johdonmukaisesti ja tehokkaasti
- työntekijöiden perehdyttäminen häirinnän välttämiseen ja ehkäisemiseen
- esimiesten kouluttaminen häirinnän havaitsemiseen, selvittämiseen ja poistamiseen

Häirintää voi ehkäistä myös huolehtimalla, ettei työpaikan työoloissa ole epäkohtia, jotka altistavat häirinnälle. Häirinnän taustalla on usein töiden huono organisointi, epäselvät vastuut, puutteellinen esimiestyö ja toimimaton yhteistyö. Myös liiallinen työmäärä ja

Toimintaohje opiskelijalle, joka havaitsee häirintää tai kiusaamista:

1. Puutu tilanteeseen välittömästi, jos mahdollista.
2. Osoita uhrille tukea.
3. Kerro asiasta jollekulle henkilökunnan jäsenelle

Toimintaohje henkilökunnalle häirintä- ja kiusaamistapauksissa:

1. Opettajan tai rehtorin vastuu alkaa siitä, kun hän saa tiedon ko. toiminnasta. Hänen tulee puuttua tilanteeseen heti ilmoituksen saatuaan tai havaittuaan tilanteen.
2. Opettaja tai rehtori kutsuu osapuolet mahdollisimman nopeasti keskusteluun, jossa selvitetään tapahtumien kulku ja sovitaan käyttäytymissäännöt jatkossa. Sovitaan myös täsmällinen ajankohta, jolloin järjestetään seurantakeskustelu osapuolten välillä.
3. Keskustelut käydään ja muut mahdolliset selvitykset tehdään omassa yhteisössä luottamuksellisesti ja ilman ennakoasenteita. Ratkaisut tehdään tosiasioiden perusteella.
4. Muulle yhteisölle kerrotaan asian ratkaisusta, jos ratkaisulla on merkitystä yhteisön toimivuuteen. Tästä tiedottamisesta kerrotaan ennalta asianosaisille. Esimiehen tulee selvittää, vaatiiko tilanne töiden uudelleen järjestelyä tai muita muutoksia työyhteisössä.
5. Opettaja tai rehtori seuraa tilannetta ja huolehtii seurantapalaverin järjestämisestä. Mikäli häirintä tai epäasiallinen käyttäytyminen jatkuu sovituista tai annetuista ohjeista huolimatta, hän voi ryhtyä häiritsijään kohdistuviin kurinpitotoimiin (suullinen tai kirjallinen huomautus, kirjallinen varoitus tai erottaminen). Erityisen räikeä häirintä tai epäasiallinen kohtelu voivat johtaa suoraan kurinpitotoimiin. Mikäli häiritsijä on opiskelija, sovelletaan kurinpitotoimissa lukiolakia ja -asetusta.

6. Tarvittaessa käytetään kouluterveydenhuollon/työterveyshuollon palveluja kriisiavun saamiseksi. Myös kiusaajalla on mahdollisuus tukeen. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus ja rikosilmoitus, mikäli rikoksen tunnusmerkit näyttävät täyttyvän.
7. Sekä kiusaajalla/häiritsijällä/syrjijällä että kiusatulla/häirityllä/syrjityllä on mahdollisuus tulla kuulluksi neutraalisti.
8. Käydyistä neuvotteluista ja siellä sovituista asioista tulee pitää kirjaa.